

Henrik Sandberg
Juridik och säkerhet

Revisorernas granskning av regionens ägarstyrning av kommunala bolag - yttrande RS 629-2022

Sammanfattning

Regionstyrelsen behöver förtydliga hur regionen ska styra och kontrollera sina bolag.

Regionstyrelsen instämmer i revisionens kritik. Ett arbete har inletts för att förtydliga styrningen och kontrollen över regionens hel- och delägda aktiebolag. Reglementena ska också tydliggöras så att det framgår över vilka bolag respektive nämnd ska utöva ägarrollen, fortsatt med utgångspunkt i nämnds ansvarsområde såsom det beskrivs i reglemente.

Regionstyrelsen ska i detta arbete även se till att utformning och omfattning på tjänstepersonsstödet ses över samt att fördelning av tjänstepersonsansvaret tydliggörs.

Regionstyrelsen behöver säkerställa en mer aktiv ägarstyrning i dialogerna med bolagen

Regionstyrelsen instämmer till stor del i revisionens kritik. En aktiv ägardialog mellan ägare och bolag är en förutsättning för att säkerställa att bolagets verksamhet överensstämmer med ägarens intentioner och mål med verksamheten. Regionstyrelsen har som mål att vara en aktiv ägare/delägare. I den rollen är det viktigt att skapa system och strukturer som är ändamålsenliga för såväl ägaren/ägarna som för bolaget. Regionstyrelsen har för detta ändamål infört ett årshjul rörande ägarstyrningen.

Då majoriteten av regionens bolag delägs med andra kommuner, regioner etc. är en aktiv dialog mellan ägarna av stor vikt för att kunna föra en ändamålsenlig bolagsdialog. Bolaget ska självständigt verka för bolagets bästa med utgångspunkt i de formella styrdokument. Ägarna ska dock i dialog med bolaget klargöra tolkningar och otydligheter i dessa dokument.

Regionstyrelsen behöver utveckla formerna för sin förstärkta uppsiktsplikt.

Här vill regionstyrelsen anföra delvis skiljaktig mening. Regionstyrelsen instämmer i att formerna behöver tydliggöras och utvecklas, ett arbete med detta syfte pågår också och en riktlinje för regionstyrelsens förstärkta uppsiktsplikt ska tas fram under hösten 2022.

Vad gäller tidpunkt för regionstyrelsens årliga beslut hänvisas till högsta förvaltningsdomstolens bedömning i HFD 2018 ref 33.

I målet anges bland annat följande "...att såväl för fullmäktiges som för allmänhetens del får det anses vara av intresse att de kommunala företagens verksamhet inte bara står under kommunstyrelsens uppsikt utan också att utfallet återkommande redovisas. Uppsiktsplikten kommer då, förutom att redovisas, att leda fram till beslut som kan bli föremål för laglighetsprövning. Den förstärkta uppsiktsplikten innebär i övrigt ingen ändring av styrelsens löpande uppsiktsplikt över bolagen".

Det görs således en tydlig avgränsning mellan den förstärkta uppsiktsplikten och den löpande uppsiktsplikten i övrigt såtillvida att det är utfallet av den löpande uppsikten av bolagets verksamhet som helhet som ska bedömas i ett överklagbart beslut. I den aktuella domen konstaterades att Kommunstyrelsen hade lagt relevanta bolagshandlingar som styrelseprotokoll och årsredovisning, lekmannarevisorns granskningsrapport samt tjänstepersonsorganisationens granskning och analys

beträffande bolagets verksamhet till grund för sin prövning. HFD kommer till slutsatsen att kommunstyrelsens granskning varit tillräckligt omfattande för att ligga till grund för bedömningen.

Vidare anges i förarbetena att det är av stor vikt att styrelsen fattar årliga beslut där en bedömning görs av de kommunala bolagens kompetensenlighet. Lagstiftaren rekommenderar att återrapporteringen till regionfullmäktige av regionstyrelsens beslut lämpligen bör ske samtidigt som styrelsen överlämnar årsredovisningen. Men det är endast en rekommendation som rör återrapporteringen från styrelsen till fullmäktige och inte när styrelsens årliga beslut ska fattas. Lagstiftaren anger mot bakgrund av kommunernas och landstingens självbestämmanderätt samt med hänsyn till KL:s karaktär av ramlag att den närmare tidpunkten och sättet för återrapporteringen bör styrelsen själv kunna besluta om.

Med anledning av bolagens årsplanering och av vad som anförts ovan har regionstyrelsen för avsikt att fatta beslut om den förstärkta uppsiktsplikten under hösten. Därmed hinner styrelsens beslut återrapporteras till fullmäktige i tid för att ge möjlighet för fullmäktige att ta hänsyn till dessa beslut i direktiven till årsstämorna nästkommande kalenderår.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslås besluta följande:

- Regionstyrelsen yttrar sig i enlighet med förslaget.

Bedömda resultat och konsekvenser

Inga konsekvenser

Ersätter beslutet ett tidigare/annat beslut?

Ej tillämpligt

Resurser och finansiering

Ej tillämpligt

Beslutet expedieras till

Revisorerna